

זמזומית ארוכה *Bellevaia macrobotrys* נמצאה

ברמת פוריה

כתבו: אהרוני מור ויעל

צילם: אהרוני מור ©

תקציר: זמזומית ארוכה *Bellevaia macrobotrys* היא צמח בעל בצל(גיאופיט) שתפרחתועל גביוול בודד במרכז שושנת עלים מאורכים צרים : גובה התפרחת מגיע ל 30 - 40 ס"מ. צבע הפרחים לבן-שנהב עד לבן-חום מלולכך. מין זמזומית זה קרוב מאוד לזמזומית סגולה אך עוקצי הפרחים מתארכים עם הבשלת הפרי בסוף הפריחה לאורך הגדול בהרבה מאורך הפרח אך פחות מאשר בזמזומית מפושקת שלה עוקצי פרחים-פירות הארוכים פי 4 ויותר מאורך הפרח. נדיר וגדל בקרקעות עמוקים בשדרת ההר.

=====

בשולי שדה נמצא בתאריך 28.3.2019 זמזומית ארוכה *Bellevaia macrobotrys* בשיא פריחה. זהו צמח בצל נדיר ביותר אשר היה שכיח לפני (פני 1957) בשדות עם אדמה עמוקה גרומוסולית וכמעט נכחד בעקבות החקלאות האינטנסיבית מאז שנות השישים. את הצמח מצאה לראשונה ליד ביתה במושב נווה עובד (פוריה) יפה קפלינסקי. הוא גדל בשני בתי-גידול: אדמה עמוקה בשדה תבואה ובשולי כביש בישוב על אדמה מהודקת ליד תחנת אגד ברום 114 מטר מעל פני הים.

מימין: תפרחת זמזומית אשר ניצני הפרחים שלה סגולים במיוחד. במרכז: תפרחת זמזומית ארוכה בסוף פריחה בה נשארו מעט מאוד ניצנים סגולים. הפרחים שמוטים במקצת. עוקץ הפרח מתארך במשך הפריחה עד הפרייה ומגיע לאורך של פי שניים עד שלושה מאורך העטיף בזמזומית סגולה עוקצי הפרחים קצרים יותר). משמאל: לשלושת המינים זמזומית ארוכה, ז. סגולה, ז. מפוסקת, שלושה עלים רחבים במיוחד בבסיס הצמח. לא ניתן להבדיל על פי תכונות העלים בין שלושה מינים אלו. צילם אהרונ-מור ©
להגדלה - לחצו על התמונות

מין זמזומית זה קרוב מאוד לזמזומית סגולה אך עוקצי הפרחים מתארכים בסוף הפריחה לאורך גדול בהרבה מאורך הפרח אך פחות מאשר בזמזומית מפוסקת שלה עוקצי פרחים-פירות הארוכים פי 4 ויותר מאורך הפרח.

שלושת מיני הזמזומית המוזכרים לעיל אופייניים לאדמת עמק עשירת חרסית (גרומוסול) בחבל הים תיכוני ובחגורת הספר. ניצני הפריחה שלהם בראש התפרחת בצבע סגול לעומת **זמזומית ורבורג** השייכת לסקציית זמזומיות בהן ניצני הפרחים בצבע שחום-מלוכלך אך אינו סגול.

בעקבות הכחדת רוב אוכלוסיות זמזומית ארוכה (מתוך 37 אתרים בישראל נעלמו מאז 1957 32 אתרים) ובנוסף לנדירות הצמח בישראל- מומלץ לכלול מין זה ברשימת הצמחים האדומים לישראל.

בכל הפלורות של האזור מקבלים את זמזומית ארוכה זמזומית סגולה כשני מינים עצמאיים ו"טובים" אך אנו איננו בטוחים בכך. לפחות שתי תכונות המצוינות בספרות כמבדילות את שני המינים אינן "עובדות בשדה" ורואים שונות גדולה שלהן בתוך אותה אוכלוסייה: עוקץ הפרח והפרי מתארך במשך חיי הפרח ותחילת הפרי ולכן איננו מהווה סימן ברור להבדיל בין שני המינים. כמו כן מידת הנטייה של הפרחים משתנה בין פרטים ובמשך זמן הפריחה ואינו סימן דיאגנוסטי טוב לעניות דעתנו.

זמזומית ארוכה, צילם אהרוני-מור ©
להגדלה - לחצו על התמונות

המין זמזומית ארוכה מוכר משמונה עשרה אתרים שונים ברחבי ישראל אך בחלק גדול מהם הוא לא נמצא מאז שנות השישים של המאה הקודמת: בהרי ירושלים ובשפלת יהודה, בגליל-העליון ובמערב הגליל התחתון ובפלשת. בשנים האחרונות מצא שיר ורד את המין באדמה כבדה ליד העיר אלעד (מרץ 2015) וכמו כן הצמח נאסף בעבר בראש העין ובדרך אלון. איננו בטוחים כי שאר ה"מציאות" המסתובבות באתרי הרשת - הגדרתן נכונה. לגילוי האתר ברמת פוריה והגדרתו המדויקת של הזמזומית הארוכה חשיבות רבה בשמירת הגיאופיטים הנדירים של ישראל.

אהרוני מור ויעל , קיבוץ כנרת - moryael02@gmail.com

=====

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: אהרוני מ ואהרוני י 2019 זמזומית ארוכה *Bellevalia macrobotrys* נמצאה ברמת פוריה, חדשות בוטניות, כתב-עת "כלנית" מספר 6.

[זמזומית ארוכה *Bellevalia macrobotrys* נמצאה ברמת פוריה](#)

=====